

2026-02-05
S2026/00196 (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Försäkringskassan
Box 42006
126 12 Stockholm

Arbetsförmedlingen
107 67 Stockholm

Uppdrag om stärkt stöd till biståndsmottagare som är förhindrade att arbeta på grund av sjukdom

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i uppdrag att stärka stödet till biståndsmottagare som är förhindrade att arbeta på grund av sjukdom och som saknar sjukpenninggrundande inkomst (SGI). I uppdraget ingår att ta fram och sprida kunskapsstöd för arbetet med att stödja den aktuella målgruppen att återfå arbetsförmåga. Det ingår även att beskriva ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter och andra aktörer. Uppdraget ska samordnas av Socialstyrelsen.

Regeringen ger därutöver Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett bedömningsstöd för hur en socialnämnd kan använda läkarintyg i sin handläggning av ekonomiskt bistånd till biståndsmottagare som är förhindrade att arbeta eller delta i aktivitet på grund av sjukdom. Socialstyrelsen ska även ta fram en mall för läkarintyg som ska lämnas till socialnämnden och ett stöd till hälso- och sjukvården för arbetet med dessa intyg. I arbetet med mallen ska myndigheten särskilt beakta arbetet om sammanhållen intygshantering som bedrivs tillsammans med E-hälsomyndigheten (S2025/01192). Bedömningsstödet, mallen och stödet till hälso- och sjukvården ska tas fram och börja spridas innan den 1 juli 2026.

Socialstyrelsen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska när uppdraget utförs ha dialog med och inhämta erfarenheter från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt vid behov enskilda kommuner och regioner. I den del av uppdraget som avser läkarintyg ska erfarenheter och synpunkter inhämtas från E-hälsomyndigheten.

Socialstyrelsen ska löpande informera Regeringskansliet (Socialdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider.

Socialstyrelsen ska senast den 29 januari 2027 lämna en skriftlig redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). I redovisningen ska jämställdhetsperspektivet belysas och det ska framgå hur insatserna bidragit till det jämställdhetspolitiska delmålet jämställd hälsa.

Redovisningen ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2026 använda högst 4 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m., anslagsposten 4 Utvecklingsmedel.

För uppdraget får Försäkringskassan under 2026 använda högst 1 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m., anslagsposten 5 Övriga utvecklingsmedel.

För uppdraget får Arbetsförmedlingen under 2026 använda högst 500 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m., anslagsposten 5 Övriga utvecklingsmedel.

Medlen till Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2026. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2027 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Långtidsarbetslösa mottagare av ekonomiskt bistånd är ofta i behov av insatser från flera aktörer för att närma sig arbetsmarknaden. Det är viktigt att dessa personer ges ett sammanhållet stöd och att offentliga resurser

används effektivt. Kommunerna, regionerna, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har olika ansvarsområden. Kommunernas socialnämnder ansvarar för ekonomiskt bistånd och regionerna för hälso- och sjukvård, Försäkringskassan har försäkringsmedicinsk kunskap samt samordningsansvar och Arbetsförmedlingen har kunskap om arbetslivsinriktad rehabilitering.

I betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15) anges att stöd och förutsättningar för att återfå arbetsförmåga behöver stärkas avseende biståndsmottagare som är förhindrade att arbeta på grund av sjukdom och saknar SGI. De ”glapp” i samverkan som finns mellan olika aktörer behöver överbryggas och det behöver finnas starkare incitament för att aktörerna tillsammans ska säkerställa att även den som saknar SGI får ändamålsenligt stöd att återfå arbetsförmåga. I betänkandet framkommer även att det är en låg andel av biståndsmottagarna som är förhindrade att arbeta på grund av sjukdom som ansöker om samordnad rehabilitering hos Försäkringskassan samt att kunskapen om denna möjlighet förefaller vara låg, såväl hos socialnämnden som hos den som kan ha behov av den samordnade rehabiliteringen. I betänkandet uppmärksammas vidare att det finns behov av att stärka socialnämndens kunskap om att göra bedömningar utifrån informationen i ett läkarintyg när ett sådant lämnas vid ansökan om ekonomiskt bistånd.

I lagrådsremissen Reformerat försörjningsstöd – bidragstak och ökade möjligheter till arbete föreslår regeringen att den som är förhindrad att arbeta eller delta i aktivitet på grund av sjukdom som huvudregel ska lämna in ett läkarintyg vid ansökan om ekonomiskt bistånd. I dag finns det ingen särskild mall för läkarintyg som är framtagen för att användas med socialnämnden som mottagare.

I lagrådsremissen Aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd föreslår regeringen att socialnämnden ska vara skyldig att tillhandahålla aktiviteter och att ett aktivitetskrav ska gälla enskilda som har fått försörjningsstöd under minst tre sammanhängande månader.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det finns behov av att vidta stödjande och kunskapshöjande åtgärder, beskriva ansvarsfördelningen samt att ta fram en mall för läkarintyg med socialnämnden som mottagare. Detta

för att stärka stödet till biståndsmottagare som saknar SGI att återfå arbetsförmåga.

Närmare om uppdraget

Kunskapsstöd

Socialstyrelsen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska ta fram ett gemensamt kunskapsstöd. Kunskapsstödet ska syfta till att stärka stödet till biståndsmottagare som är förhindrade att arbeta på grund av sjukdom och som saknar SGI att återfå arbetsförmågan. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska implementera kunskapsstödet i sin ordinarie verksamhet.

Kunskapsstödet ska bland annat beskriva socialnämndens, hälso- och sjukvårdens, Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens ansvar och uppdrag, enskilt och i samverkan, avseende att ge stöd till biståndsmottagare som är förhindrade att arbeta på grund av sjukdom men som saknar SGI. Vidare ska kunskapsstödet identifiera och synliggöra den övergripande processen och ansvarsfördelningen mellan aktörerna vad gäller stöd att återfå arbetsförmåga.

Uppdraget ska genomföras så att det bidrar till ett ökat erfarenhetsutbyte och underlättar samverkan mellan socialnämnden, hälso- och sjukvården, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Kunskapsstödet ska vidare ge förutsättningar och ramar för den samverkan och det arbete som kan behöva byggas upp i den lokala kontexten exempelvis genom att bidra till ökad samsyn, underlätta lokal samverkan och sprida lärande exempel.

Inom ramen för uppdraget ingår även att identifiera vilka insatser till biståndsmottagare med nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom som förekommer, vilken eller vilka aktörer som tillhandahåller sådana insatser och, i den mån det är möjligt, redogöra för vilka effekter olika insatser har.

Därtill ska kunskapsstödet innefatta information om samordnad rehabilitering för biståndsmottagare som saknar SGI samt kunskap om vad varje myndighet kan bidra med vid samordnad individuell plan (SIP).

Socialstyrelsen ska sprida kunskapsstödet till kommunerna.

Läkarintyg

Socialstyrelsen ska ta fram bedömningsstöd om hur socialnämnden kan använda läkarintyg i handläggning av ekonomiskt bistånd för den som är förhindrad att arbeta på grund av sjukdom. Bedömningsstödet ska bland annat innefatta att ge stöd till socialnämnden för att ta ställning till i vilken utsträckning de medicinska nedsättningar som anges i läkarintyget påverkar den enskildes förutsättningar att stå till arbetsmarknadens förfogande eller att delta i aktiviteter enligt det föreslagna aktivitetskravet, praktik och annan kompetenshöjande verksamhet eller arbetslivsinriktad rehabilitering. Stödet till socialnämnden ska därmed bidra dels till att utreda den enskildes rätt till bistånd, dels till stöd och planering för återgång i arbete.

Försäkringskassan ska bidra med kunskaper och erfarenheter av hantering av läkarintyg i framtagandet av bedömningsstödet. Även om bedömningsgrunderna i socialförsäkringsbalken och socialtjänstlagen (2025:400) skiljer sig åt kan Försäkringskassan bidra med viktig kunskap till socialnämnden.

Vidare ska Socialstyrelsen ta fram en mall för läkarintyg med socialnämnden som mottagare. Socialstyrelsen ska även ta fram ett stöd för hälso- och sjukvårdens arbete med dessa.

Inom ramen för uppdraget ska Socialstyrelsen bland annat se över möjligheten att utgå från redan befintliga intygsmallar, exempelvis den mall för läkarintyg som Arbetsförmedlingen tillhandahåller för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd, utvecklingsersättning

eller etableringsersättning. Socialstyrelsen ska inhämta Arbetsförmedlingens kunskap och erfarenheter avseende utformningen av mallar.

På regeringens vägnar

Anna Tenje

Parthena Hantzaridou

Kopia till

Statsrådsberedningen, samordningen
Finansdepartementet, BA
Arbetsmarknadsdepartementet, A
Socialdepartementet, SF, SL
E-hälsomyndigheten
Kammarkollegiet
Sveriges Kommuner och Regioner